

DORA RUŽDJAK PODOLSKI

ISKUSTVO REŽIJE MJUZIKLA

PREMIJERE

FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVUETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEKDOTE

TEORIJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

Pisati o projektu čija se premijera održala prije više od šest mjeseci i nije lagan zadatak. Moje su se misli već odavno posvetile novim ljudima, napunile nekim novim, jesenskim vremenom i, što je najgore, već odavno nisam napisala ništa suvislo, osim tu i tamo nekog sramežljivog uratka onako samo za sebe. Pa ipak, *Chicago* spada u moje tri ili četiri najdraže režije (uključujući *Madame Butterfly* u zagrebačkom HNK-u, *Ježevu kućicu* u Trešnji i *Priču o vojaku* na Dubrovačkim ljetnim igrama). Svaki od spomenutih projekata pomaknuo je neke granice mojih promišljanja o režiji i kazalištu uopće, o meni samoj unutar ovoga glomaznog života koji živim, i svaki mi je donio svijest o tome da uvijek i po svaku cijenu moram biti hrabra.

Chicago je po mnogočemu specifičan: kao prvo, to je moja prva režija mjuzikla, a pojma nisam imala u što se upuštam. Na žalost, u hrvatskoj tradiciji mjuzikl je uvijek bio trivijaliziran žanr. Glavni je uzrok tome, čini mi se, uglavnom kompromisan pristup rješavanju osnovnih problema vezanih uz nj, a najveći među tim problemima jest izvođačka komponenta. Drugim riječima, operni ili operetni zborovi, ponekad izvođački mastodonti i od osamdesetak članova, izmjenjivali bi se u sekvencama s plesачkim ansamblom, ne ostavivši tako mogućnost kvalitetnom korištenju scenskoga prostora u skladu s dramaturgijom samog djela. Isto tako, solisti su uvijek bili podijeljeni u grupacije onih koji dobro pjevaju, a ponešto i glume, ili pak dobro glume, a ponešto i pjevaju, s relativno rijetkom kombinacijom onih koji dobro glume, ali i pjevaju, pa čak i plešu. I tako se

to kombiniralo unedogled, žmireći pred činjenicom da je većina brodvejskih mjuzikala izričito pisana za male ansamble u kojima su, zbog sveopće štednje, svi izvođači gotovo podjednako vješti u spomenutim trima disciplinama: glumi, pjevanju i plesu. Nepostojeće sustavno obrazovanje u žanru mjuzikla na nekoj od hrvatskih visokoškolskih ustanova još je više pogoršalo spomenuto stanje, sve dok se, sredinom devedesetih, sasvim slučajno i spontano, nije profilirala skupina mladih glumaca koji su, u skladu sa svojim talentima, šansu vidjeli upravo u mjuziklu. Većina njih dobila je stalni angažman u "Komediji" gdje su nastavili s usavršavanjem svojih izvođačkih sposobnosti.

Godine 2002. boravila sam kod prijateljice u New Yorku i na Broadwayu pogledala sve relevantne predstave. Trudila sam se da moj odabir bude širok i raznolik, ali moram priznati da me se od svih gledanih predstava najviše dojmio *Chicago*, upravo zbog spomenutih karakteristika: bila sam potpuno zadivljena prizorom kada se šest djevojaka iz ansambla, nakon izvanredne energije i potpune glumačke preciznosti u *Zatvorskom tangu* (*Cell Block Tango*), spuštaju u špagu pjevajući pritom troglasno. To me apsolutno fasciniralo i činilo mi se svemirski nedostižnim. Samo godinu poslije, gospodin Niko Pavlović, ravnatelj "Komedije", pozvao me da režiram upravo taj mjuzikl. Osjećaj počašćenosti i privilegiranosti ubrzo je smijenio drugi, koji nije samo podrazumijevao uobičajenu redateljsku tremu (bolje rečeno, strah pred još jednom odgovornošću), nego se tu javila i sasvim određena trunka skepse – sve vri-

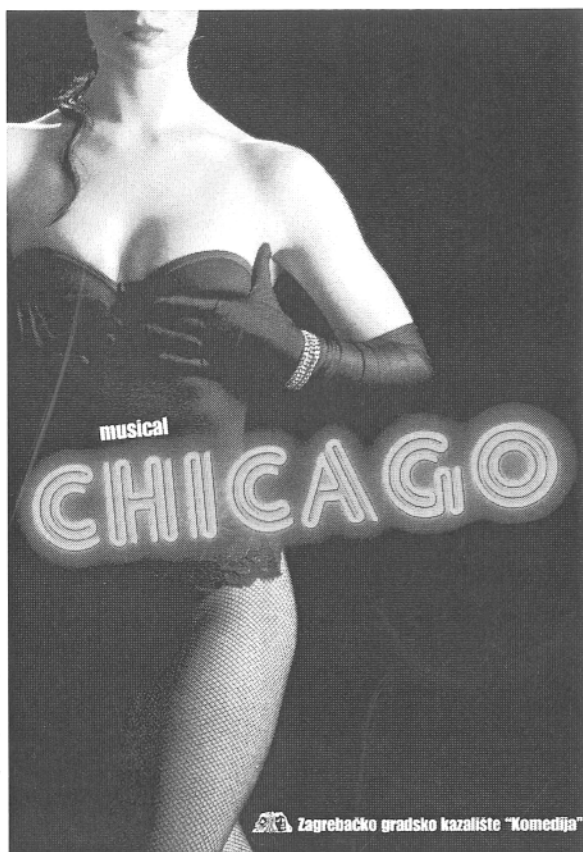
Chicago, Kazalište Komedija, 2004, Bojana Gregorić, Mila Elegović Balić

jeme pred očima mi je bio njujorški *Chicago* i ta prokleta špaga, o Velminu divljanju u *Sama ne mogu to (Can't do it alone)* da i ne govorim.

Usporedo s mojim redateljskim lutanjima saznala sam da je Igor Barberić, koji je tada započeo koreografirati *West Side Story* u zagrebačkom HNK-u, upravo u Düsseldorfu nastupao u licenciranoj verziji brodvejskoga *Chicago*. Činio mi se najboljim mogućim odabirom za koreografa zagrebačke predstave. Dinko Appelt bio je pak odabran s "Komedijine" strane kao dirigent i kao umjetnik koji imponira svojim perfekcionizmom i izvanrednom upornošću da ustraje na kvalitetnom odabiru izvođača, podjednako kao i Igor. I sada dolaz-

im do ključnog čimbenika u režiji mjuzikla ili specifičnosti broj 2. Ma koliko iskustva imala u režijama glazbeno-scenskih djela, do susreta s Dinkom i Igorom nisam shvaćala kako se odgovornost na relaciji redatelj-dirigent-koreograf lijepo može, i što je još važnije, mora podijeliti te kolika radost proizlazi iz te diobe ne samo odgovornosti nego i povjerenja. I tako smo nekako sve troje bili istomišljenici. Igor s iskustvom izvođačkih zadanosti *Chicago*, Dinko sa svojim selektivnim uhom i ja, sve kako sam gore napisala.

Ovdje dolazimo do bauka nad baucima, kamena spoticanja među brojnim hrvatskim umjetnicima, utopiji novoga kazališnog zakona: riječ je, dakako, o audici-

PREMIJERE

FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVUETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANECDOTE
TEORIJA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA
DRAME

ji. I danas sam zahvalna Niki Pavloviću što nas je podržao u toj zajedničkoj odluci, jedinom prihvatljivom i za ovakav tip mjuzikla prirodnom pothvatu. Ne samo što smo audicijom došli do najkompetentnijih izvođača (doista ne znam kako bismo inače pronašli dvanaesteročlani ansambl koji je pomno testiran u plesu, pjevanju pa i glumi) nego nas je ona i osnažila u namjeri da postignemo višu izvedbenu razinu. Unatoč brojnim nespretnostima vezanim uz pionirsku organizaciju ovakvog selektivnog postupka, držim da nam upravo negativna iskustva mogu najviše pomoći u osmišljavanju audicija za buduće projekte. Upravo je nevjerojatno kako sve to vrijeme nismo bili svjesni rizika da možda nećemo naći idealne protagoniste (čak i sada, s debelim odmakom, za mene ne samo da su svi oni idealni nego sam njima potpuno oduševljena). Kada sad o tome razmišljam, ona usklađenost energija i razmišljanja o kojoj sam ranije pisala još se više produbila u to vrijeme.

U podnaslovu *Chicago* stoji sljedeći naziv: *glazbeni vaudeville*. Vodvilj je bio središnji motiv svih dogovora i

pregovora i razgovora i vijećanja sa scenografom Ivom Knezovićem i kostimografkinjom Mirjanom Zagorec. Za dodatno nadahnuće krenuli su u potragu za filmskim zapisima iz tridesetih godina prošloga stoljeća, kako bi prizvali u sjećanje sve one maglovite slike iz djetinjstva, sve one nijemo-naftalinske sekvence koje su izravno proizašle iz forme vodvilja. I oba su suradnika odigrala ključnu ulogu u približavanju te tako snažne američke tradicije našoj sredini: Mirjana Zagorec svojim visokoestetiziranim postupkom u oblikovanju kostima, Ivo Knezović učinivši malu "Komedijinu" pozornicu nevjerojatno velikom i raskošnom, a s minimalnim sredstvima. Nešto poput raskošnog minimalizma, rekla bih.

Zagrebačko gradsko **Kazalište KOMEDIJA**

tekst glazba stihovi
Fred Ebb/Bob Fosse - John Kander - Fred Ebb

CHICAGO

Prema tekstu CHICAGO autora Maurine Dallas Watkins
Prevediteljica: Ivanka Aničić

Dirigent: Dinko Appelt
Redateljica: Dora Ruždjak Podolski

Koreograf: Igor Barberić
Scenograf: Ivo Knezović
Kostimografkinja: Mirjana Zagorec

Ansambl glazbeno uvežbao: Dinko Appelt
Asistentica koreografa: Tamara Čunč
Jezični savjetnik: Mihovil Duičić
Savjetnica za mađarski jezik: Lili Čašić

Roxie Hart Mila Elegović Balić, Renata Sabljak
Velma Kelly Bojana Gregorić, Hana Hegeđušić
Mama Morton Jasna Bilušić, Sanja Marin
Billy Flynn Dražen Čuček, Igor Mešin
Amos Hart Ljubo Zečević, Dražen Bratulić
Mary Sunshine Hrvoje Banaj, Dragan Peka

Ansambl

Fred Casely	Zoran Simić, Boris Barberić
Narednik Fogarty	Bojan Valentić, Boris Barbenić
Martin Harrison	Mario Uršić, Zlatan Spiridonović
Harry	Ivica Kovačević, Zlatan Spiridonović
Aaron	Ivica Kovačević, Zlatan Spiridonović
Liječnik	Dejan Jakovljević, Boris Barbenić
Sudac	Dinko Zec
Sudski službenik	Bojan Valentić, Boris Barberić
Predsjednik Porote	Ivica Kovačević, Zlatan Spiridonović
Krojač	Boris Barbenić, Dinko Zec
Liz	Tina Vrtar Štapić, Morana Pašković
Annie	Irene Belić, Morana Pašković
June	Larisa Lipovac, Stela Silva
Hunyak	Saša Naumov, Elizabeth Horosi
Mona	Ivana Masnjak, Elizabeth Horosi
Kitty	Ana Hanić, Stela Silva
Inspicijent	Zlatko Kežnerić
Šaptačica	Dorothea Krivec

Zahvaljujemo gospođi Ivni Dvorković na donaciji kojom su otkupljena autorska prava.

Rad na predstavi odvijao se u sljedećim etapama: u veljači je Igor započeo s koreografskim probama ansambla. U ožujku smo sve troje krenuli s intenzivnim probama. U prosjeku se radilo deset sati dnevno, u završnoj fazi i više. Deset dana prije premijere (održana je 29. travnja) bila sam sigurna u projekt, u sve protagoniste, u obje podjele. Još mi se nikada nije dogodilo da ne znam koja mi je podjela draža. Zнала sam da smo napravili dobru predstavu. Još mi se nikada nije dogodilo da znam, i prije nego publika nahrupi, da je predstava dobra.

Chicago je presedan i po tome koliko je Fortuna često i pomno bdjela nad nama. Po divnoj energiji. Profesionalizmu. Samozatajnosti. Realnim željama. Novim mogućnostima. Pomaknutim granicama. Povjerenju.

I sada malo patetike za kraj: ovo je rijetka prilika da se zahvalim svima poimence pa ću je i iskoristiti. Dinko, Igor, Mirjana, Ivo, Bojana Gregorić, Hana Hegedušić, Mila Elegović-Balić, Renata Sabljak, Dražen Čuček, Igor Mešin, Jasna Bilušić, Sanja Marin, Ljubo Zečević, Dražen Bratulić, Hrvoje Banaj, Dragan Peka, Tina Vrtar-Stipić, Irene Belić, Larisa Lipovac, Saša Naumov, Ivana Masnjak, Ana Hanić, Morana Pašković, Stela Sliva, Elizabeth Homs, Zoran Simikić, Ivica Kovačević, Bojan Valentić, Zlatan Spiridonović, Dinko Zec, Dejan Jakovljević, Boris Barberić, Mario Ursić, Zlatko Kelnerić. Orkestar. Tehnika. Niko Pavlović. Hvala vam, a vi ćete znati što se sve krije iza toga.

Chicago, Kazalište Komedija, 2004., Mila Elegović Balić